

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-11-15 Nr. 429-232
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. spalio 6 d. – 2024 m. spalio 5 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjos ir draudiko sudaryta būsto draudimo sutartimi (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo sutartis) buvo apdraustas pareiškėjai priklausantis gyvenamasis namas, namų turtas ir civilinė atsakomybė. Pastatas apdraustas „Standartiniu“ draudimo variantu, atkūrimo verte. Draudimo sutarčiai taikomos Būsto draudimo taisyklės Nr. 067¹ (toliau – Taisyklės).

2024 m. gegužės 21 d. draudikas gavo pranešimą apie 2024 m. gegužės 21 d. gaisrą, kurio metu nukentėjo apdrausto pastato „vidaus apdaila ir nešančios pastato konstrukcijos“ (toliau – Įvykis). 2024 m. birželio 6 d. draudikas gavo UAB „Finance property“ parengtą Lokalinę sąmatą, kurioje nurodyta 81 997,8 Eur pastato atkūrimo išlaidų suma. 2024 m. liepos 10 d. draudikas pareiškėjai pateikė susipažinti lokalinę darbų sąmatą ir nurodė, kad nustatyta 42 000 Eur pastato rinkos vertė prieš Įvykį.

2024 m. liepos 17 d. raštu pareiškėja buvo informuota, kad draudimo išmokai išmokėti trūksta duomenų apie pareiškėjos pasirinktą draudimo variantą², nurodant, ar pareiškėja ketina apdraustą pastatą atstatyti. Pareiškėja taip pat buvo informuota, jog nepateikus sprendimo iki 2024 m. rugpjūčio 15 d. žalos administravimas bus sustabdytas, draudėjos pageidavimu draudikas išmokės sumą, lygią šalių neginčijamai draudimo išmokai.

Pareiškėja 2024 m. rugpjūčio 8 d. pateikė UAB „Nepriklausomas vertinimas“ surašytą Nuostolių nustatymo aktą (toliau – Vertinimas), kuriame nurodyta 162 503,75 Eur pastato atkūrimo vertė ir 78 326,81 Eur likutinė vertė. Pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą perskaičiuoti draudimo išmoką, vadovaujantis Vertinimo duomenimis. Pareiškėja taip pat reikalavo atlyginti 544,50 Eur patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas.

Draudikas atsisakė išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo duomenis, ir pareiškėjai nurodė, kad jos reikalavimai apskaičiuoti draudimo išmoką pagal Vertinimą ir atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas neatitinka Draudimo sutarties šalių sutartų sąlygų. Pareiškėjai nepateikus įrodymų apie ketinimą atkurti dėl Įvykio sugadintą pastatą ir nepateikus remonto įmonių, galinčių atlikti pastato atkūrimo darbus, parengtų remonto darbų sąmatų, draudikas priėmė sprendimą pareiškėjai išmokėti 41 880 Eur neginčijamą draudimo išmoką. Pareiškėjai išmokėta draudimo išmoka buvo apskaičiuota iš draudiko nustatytos analogiško pastato 42 000 Eur rinkos kainos išskaičiavus Draudimo sutartimi nustatytą 120 Eur išskaitą.

Draudikas 2024 m. rugpjūčio 17 d. raštu pareiškėjai pateikė pranešimą, kad išmokėjo 41 880 Eur neginčijamą draudimo išmoką, taip pat nurodė, kad jei pastato atkūrimo išlaidas patvirtinantys įrodymai pagrįstų, jog išmokėtos draudimo išmokos sumos nepakako pastatui atkurti, pareiškėjai būtų išmokėta papildoma draudimo išmoka, apskaičiuota vadovaujantis

¹ 2021 m. kovo 3 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

² T. y. duomenų, ar pastatas bus atstatinėjamas, vadovautis draudiko pateiktoje lokalinėje sąmatoje nurodytomis turto atkūrimo išlaidomis, ar pastato pareiškėja neketina remontuoti.

būtinąsias pastato atkūrimo išlaidas patvirtinančiais įrodymais, Draudimo sutarties sąlygomis ir teisiniu reglamentavimu.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko išmokėtos draudimo išmokos dydžiu, prašyme nagrinėti vartojimo ginčą teigė, kad Draudimo sutartyje nurodyta, jog pastatas yra apdraustas atkūrimo verte ir kad pastato draudimo suma yra 106 000 Eur. Pareiškėja pabrėžė, kad sudarant Draudimo sutartį nebuvo nustatyta draudžiamo pastato vertė, o buvo tik įtvirtinta sąlyga, kad pastato draudimo suma – 106 000 Eur. Pareiškėja nurodė, kad pagal Draudimo sutartyje nustatytą pastato draudimo sumą buvo mokamos draudimo įmokos.

Pareiškėja teigė, kad draudikas draudimo išmoką galėjo apskaičiuoti pagal Draudimo sutartyje nurodytą 106 000 Eur draudimo sumą ir Vertinimo duomenis. Pareiškėjos teigimu, į mokamą draudimo išmoką neturėjo būti įskaičiuotos įvykio metu nesugadintų pastato pamatų 7 420 Eur atkūrimo išlaidos, todėl, iš pastatų draudimo sumos išskaičiuotus pamatų atkūrimo išlaidas, draudimo išmoka, atlyginanti pastatui padarytą žalą, yra 98 580 Eur.

Pareiškėja pabrėžė, kad iki pastato atkūrimo mokama draudimo išmoka draudiko turi būti apskaičiuota pagal Draudimo sutarties sąlygas dėl apdrausto pastato atkūrimo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos mokėjimo pagal pastato likutinę vertę. Nustatant draudimo išmokos, mokamos pagal pastato likutinę vertę, dydį, iš 98 580 Eur draudimo išmokos turi būti išskaičiuota 51,8 procento sudaranti pastato nusidėvėjimo suma, todėl pastato likutinės vertės draudimo išmoka yra 47 515,56 Eur. Pareiškėja pabrėžė, kad į pagal pastato likutinę vertę apskaičiuotą 47 515,56 Eur draudimo išmoką turi būti įskaičiuotos Vertinime pateiktoje Lokalinėje sąmatoje nurodytos 8 653,78 Eur tiesioginės pastato atkūrimo išlaidos, todėl iki apdrausto pastato atkūrimo draudiko mokėtina draudimo išmoka sudaro 56 169,34 Eur.

Remdamasi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą išmokėti papildomą draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo duomenis, ir atlyginti pareiškėjos patirtas 544,50 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas, kurios turi būti pripažintos žalos įrodinėjimo išlaidomis.

Draudikas pateiktame atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodė, kad išmokėta draudimo išmoka apskaičiuota pagal Draudimo sutarties sąlygas. Draudikas pabrėžė, kad pareiškėja neginčijo draudiko nustatytos 42 000 Eur analogiško įvykio metu sugadintam pastatui turto rinkos vertės prieš įvykį. Pareiškėja tik nesutiko su draudimo išmokos dydžio nustatymo tvarka, kuri yra įtvirtinta Draudimo sutarties šalių sutartomis sąlygomis.

Draudikas nurodė, kad išmokėta neginčijama draudimo išmoka atitinka Taisyklių B IV dalies 6 punkto sąlygas ir Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 6 dalies nuostatas. Kol pastatas nėra atkurtas ir nėra įrodymų, kad jo atkūrimo išlaidos yra didesnės, draudikui nekyla pareiga mokėti didesnę draudimo išmoką.

Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis ir atsižvelgdamas į tai, kad draudimo išmoka galėtų būti perskaičiuota, jei pareiškėja pateiks patirtas didesnes pastato atkūrimo išlaidas patvirtinančius įrodymus, draudikas pabrėžė, kad pareiškėjos reikalavimas mokėti papildomą draudimo išmoką iki atliekant pastato remontą yra nepagrįstas ir neatitinka Draudimo sutarties šalių sutartų sąlygų.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kyla dėl draudimo išmokos, atlyginančios įvykio metu apdraustam turtui padarytą žalą, dydžio ir pareiškėjos reikalavimo atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti: 1) Draudimo sutartyje įtvirtintų nuostolių ir draudimo išmokos dydžio nustatymo sąlygų taikymo aplinkybes ir 2) pareiškėjos reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo duomenis ir atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumą.

1. Dėl Draudimo sutartyje įtvirtintų nuostolio ir draudimo išmokos dydžio nustatymo sąlygų taikymo

Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta draudimo sutarties samprata, minėta sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Draudimo sutartimi draudimo objektui (draudėjo ar naudos gavėjo turciniams interesams) suteikiama apsauga – įsipareigojimas mokėti draudimo išmoką įvykus draudžiamajam įvykiui³. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtomis draudimo rūšies taisyklėmis (standartinės sąlygos), tiek draudimo liudijime aptartomis individualiomis sąlygomis. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad draudimo taisyklės yra standartinės, bendros sąlygos, paprastai taikomos visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, o draudimo liudijime nurodomi ne bendri, bet konkrečią sutartį individualizuojantys duomenys⁴.

Remiantis ginčo šalių nurodytomis aplinkybėmis ir pateiktais įrodymais, nustatyta, kad ginčo šalys sutaria, jog draudimo išmokos dydžiui nustatyti turi būti taikomos nuostolio vertinimo ir draudimo išmokos už sugadintą apdraustą pastatą sąlygos. Taisyklių B dalies III skyriaus 2 punkte nustatyta, kad kai pastatai (pastatų elementai (įrenginiai) ar namų turtas, apdrausti atkūrimo verte, dėl draudžiamojo įvykio sugadinti, nuostolis yra šio turto remonto kaina. Draudimo išmoka (mokėtinos sumos) už sugadintus, sunaikintus pastatus ar namų turtą apskaičiuojama kaip nuostolio dydį, atsižvelgiant į pastatų draudimo vertę ir atskiros turto grupės (atsiėro objekto, daikto) draudimo sumą bei besąlyginę išskaitą. Draudimo išmoka (išmokų suma) negali viršyti draudimo sumos, išskaičiavus besąlyginę išskaitą.

Taisyklių B dalies III skyriaus 3.1 papunktyje įtvirtinta, kad jei pastatai sunaikinti ar sugadinti, draudimo išmoka mokama vadovaujantis draudėjo pateiktais nuostolio dydį ir faktines atstatymo (remonto) išlaidas patvirtinančiais ir su draudiku suderintais dokumentais (projektais, statybos leidimais, atstatymo ar remonto darbų sąmatomis, rangos sutartimis, sąskaitomis už darbus, kuriuos būtina atlikti atstatant (atkuriant) draudžiamojo įvykio metu sunaikintą ar sugadintą turtą, pirktas medžiagas, būtiną įrangą objektui atstatyti iki būklės prieš draudžiamąjį įvykį, darbų priėmimo aktais, pastato pripažinimo tinkamu naudotis aktais ir kt. dokumentais) ir (arba) draudiko atliktu vertinimu.

Taisyklių B dalies III skyriaus 3.3 papunktyje įtvirtinta, kad jeigu draudėjas nesutinka atstatyti (nors tai įmanoma) ir (arba) neįrodo, kad bus atstatyti sunaikinti, sugadinti pastatai, pastatų elementai (įrenginiai), kai pastatai apdrausti atkūrimo verte, draudikas gali vadovautis pastato rinkos vertės įvykio dieną nustatymo principu (nuostolio dydį nustatyti pagal analogiško turto rinkos kainą toje pačioje vietovėje, kurioje yra (buvo) apdraustas pastatas) arba draudimo išmoką apskaičiuoti atsižvelgdamas į pastato nusidėvėjimą (likutinę vertę). Pastato nusidėvėjimas nustatomas vadovaujantis Taisyklių 1 priedu arba, pastatų nuostolio atveju, mokant tiesiogines atstatymo išlaidas (jei jos yra mažesnės nei pastatų likutinė vertė). Tiesiogines atstatymo išlaidas sudaro tiesiogiai darbams atlikti būtini materialiniai ir darbo ištekčiai (statybos ištekčiai), t. y. medžiagos ir mechanizmai, eksploatacijos ir darbo užmokesčio vertė ir kitos su darbų vykdymu tiesiogiai susijusios numatytos statybų vietos įrengimo, eksploataavimo ir valdymo išlaidos, socialinio draudimo mokesčiai.

Remiantis Taisyklių sąlygomis dėl draudimo išmokos, kai sugadintas pastatas nėra atstatomas, mokėjimo, darytina išvada, kad pagal standartinės draudimo sutarties sąlygas nurodytu atveju draudimo išmoka gali būti mokama pagal draudiko nustatytą pastato rinkos vertę arba pagal jo likutinę vertę (taikant Taisyklių 1 priede įtvirtintus pastato nusidėvėjimo koeficientus), o tuo atveju, jei pastato atstatymo tiesioginės išlaidos yra mažesnės už pastato likutinę vertę, draudimo išmoka yra mokama pagal minėtoje sąlygoje nurodytas tiesiogines atstatymo išlaidas.

³ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 10 punktas.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2019 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-221-403/2019; 2016 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-143-313/2016.

Pareiškėja, vadovaudamasi Taisyklių B dalies III skyriaus 3.3 papunkčio nuostatomis, nurodė, kad iki atliekant pastato atkūrimo darbus draudiko mokama draudimo išmoka turėjo būti apskaičiuota, vadovaujantis Draudimo sutartyje nurodyta 106 000 Eur draudimo suma, taikant Taisyklių 1 priede ir Vertinime nurodytą medinio apmūryto namo 1,4 metinį nusidėvėjimo procentą, įvertinus, kad įvykio metu buvo sugadintas 37 metų senumo pastatas, bei išskaičiavus dėl įvykio nesugadintų pastato pamatų atkūrimo išlaidas.

Pažymėtina, kad pareiškėja, draudikui keldama reikalavimą dėl papildomos draudimo išmokos mokėjimo, rėmėsi aplinkybėmis, kad, nustatant draudimo išmoką, turi būti apskaičiuojamos tiesioginės pastato atstatymo išlaidos, be to, į draudimo išmoką turi būti įskaičiuota pastato likutinės vertės suma. Nors tokio pobūdžio pareiškėjos draudikui keliamas reikalavimas neatitinka Taisyklių B dalies III skyriaus 3.3 papunkčio sąlygų, draudikas, apskaičiuodamas pareiškėjai mokėtiną draudimo išmoką, netaikė Taisyklių sąlygų, o vadovavosi individualiu Draudimo sutartyje įtvirtintu susitarimu dėl draudimo išmokos, pastato neremontuojant, skaičiavimo.

Draudimo sutartyje įtvirtintas nuostolių apskaičiavimo susitarimas nustato, jog „Draudėjas ir draudikas susitaria, kad draudėjui neatstatant (neremontuojant) pastato (nors tai faktiškai įmanoma) dėl draudžiamuoju įvykiu pripažinto gaisro sugadinto arba sunaikinto pastato ar jo elementų (įrenginių), Draudikas išmokos apskaičiavimo atveju turi teisę nesivadovauti Būsto draudimo taisyklių Nr. 67 (2021-03-30 redakcija) B dalies IV skyriaus 3.3 punkte nustatyta tvarka, bet vadovautis pastato rinkos vertės įvykio dienos nustatymo principu arba nuostolio dydį nustatyti pagal analogiško turto rinkos kainą toje pačioje vietovėje, kurioje yra (buvo) apdraustas pastatas. Tokiu atveju draudikas turi teisę parinkti draudimo išmokos apskaičiavimo būdą.“

Remdamasis nurodytomis individualiomis Draudimo sutarties sąlygomis, draudikas nustatė, kad analogiško sugadintam apdraustam pastatui turto įsigijimo išlaidos⁵ yra 42 000 Eur. Pareiškėja, nesutikdama su draudiko atliktu analogiško pastato rinkos vertės pagal šio pastato įsigijimo išlaidas vertinimu, iš esmės teigė, kad apdrausto pastato rinkos vertė turi būti skaičiuojama pagal Draudimo sutartyje nurodytą 106 000 Eur draudimo sumą.

Vertinant šias pareiškėjos nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad kasacinio teismo praktikoje konstatuojama, kad vienas iš turto draudimo sutarčių ypatumų yra draudimo vertės kategorija, kuri yra svarbi nustatant draudimo sumą, draudimo įmoką ir draudimo išmoką. Draudimo vertės kategorija yra susijusi su draudimo interesu. Draudimo intereso, kurį draudžia draudėjas, vertė vadinama draudimo verte. Draudimo interesas yra nuostolis, kurį gali patirti draudėjas, apdraustasis ar naudos gavėjas įvykus draudžiamajam įvykiui⁶. Draudimo vertės nustatymo kriterijai paprastai yra nurodomi draudimo taisyklėse. Draudimo vertė gali būti nustatoma pagal įvairius kriterijus: pastatai gali būti draudžiami atkuriamąja verte (pinigų suma, kurios reikėtų tokiam pačiam objektui atkurti), likutine verte (daikto atkuriamoji vertė, atėmus nusidėvėjimo sumą), likvidacine verte (nebeaudotinių pagal tiesioginę paskirtį daiktų pardavimo vertė); statybos darbai – sąmatine verte (visos išlaidos, reikalingos statiniams sukurti); daiktai taip pat gali būti draudžiami šalių susitarimu nustatyta verte ir pan.⁷

Kaip minėta, įvykio metu sugadintas pastatas buvo apdraustas atkūrimo verte. Draudimo vertės ir draudimo sumos sampratos yra įtvirtintos Taisyklių A dalies VI skyriaus 1 ir 2 punktuose. Minėtuose Taisyklių punktuose draudimo vertė apibrėžiama kaip pinigais išreikšta draudžiamo turto vertė, draudėjo nurodoma prieš sudarant draudimo sutartį arba, įvykus draudžiamajam įvykiui, nustatyta prieš pat įvykstant įvykiui buvusi vertė. Draudimo suma apibrėžiama kaip šalių susitarimu nustatoma ir draudimo liudijime nurodoma suma, kurios negali viršyti draudiko dėl draudžiamojo įvykio mokama draudimo išmoka.

Remiantis nurodytomis Taisyklių sąlygomis, teisiniu reglamentavimu ir kasacinio teismo suformuotais minėto reglamentavimo išaiškinimais, darytina išvada, kad pareiškėja nepagrįstai teigė, kad Draudimo sutartyje nurodyta pastato atkūrimo vertė turi būti prilyginta Draudimo sutartyje nurodytai 106 000 Eur draudimo sumai. Draudimo sutartyje įtvirtiname individualiame susitarime buvo aiškiai nurodyta, jog, įvykus draudžiamajam įvykiui, kai pastatas nėra atstatomas, draudimo išmoka apskaičiuojama pagal pastato rinkos vertę, kuri nustatoma pagal draudžiamojo įvykio dienos (o ne buvusią sudarant draudimo sutartį) apdrausto pastato rinkos vertę ir analogiško turto rinkos kainą draudžiamojo įvykio dieną.

⁵ Pagal parduodamo pastato skelbimo duomenis.

⁶ Draudimo įstatymo 2 straipsnio 14 dalis.

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014.

Draudiko apskaičiuota neginčijama draudimo išmoka atitinka individualiai sutartas ir draudimo liudijime įtvirtintas sąlygas. Svarbu pažymėti, kad draudiko pareiškėjai išmokėta draudimo išmoka nėra galutinė draudimo išmoka. Pareiškėja prašyme nagrinėti vartojimo ginčą nurodė, kad ketina pastatą atkurti. Vadovaudamasis šia informacija, draudikas nurodė, kad sutiktų mokėti papildomą draudimo išmoką, apskaičiuotą remiantis pastato atkūrimo išlaidas patvirtinančiais įrodymais, jei paaiškėtų, kad draudiko išmokėtos išmokos nepakanka pastatui atstatyti.

Draudiko nurodytos aplinkybės, jog papildoma draudimo išmoka galėtų būti mokama, gavus pareiškėjos patirtas turto atkūrimo išlaidas patvirtinančius įrodymus, atitinka Taisyklių B dalies III skyriaus 3.1 papunkčio sąlygas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai nurodė, jog sprendimas dėl papildomos draudimo išmokos mokėjimo galėtų būti priimtas, pareiškėjai pateikus Taisyklių B dalies III skyriaus 3.1 papunktyje nurodytus dokumentus: statybos įmonių parengtas pastato remonto darbų sąmatas ir „faktinį turto atstatymą pagrindžiančius dokumentus (PVM sąskaitas faktūras, darbų priėmimo pridavimo aktus, sąskaitų apmokėjimą pagrindžiančius dokumentus, fotonuotraukas ir pan.)“.

Svarbu pažymėti, kad pareiškėja neginčijo draudiko sprendimo išmokėti neginčijamą draudimo išmoką, taikant Draudimo sutarties sąlygas dėl draudimo išmokos, mokamos iki pastato atstatymo, mokėjimo. Priešingai, pareiškėja prašyme nagrinėti vartojimo ginčą nurodė sutinkanti, kad draudimo išmokai apskaičiuoti gali būti taikomos draudimo išmokos mokėjimo, kai sugadintas pastatas nėra remontuojamas, sąlygos. Pareiškėja taip pat neginčijo draudiko sprendimo išskaičiuoti Draudimo sutartyje nustatytą 120 Eur besąlyginę išskaitą pagrįstumo.

Vis dėlto pareiškėja iš esmės nesutiko su draudiko sprendimu taikyti individualaus susitarimo sąlygas, remdamasi Taisyklių B dalies III skyriaus 3.3 papunkčio nuostatomis dėl draudimo išmokos, pastato neremontuojant, skaičiavimo. Vertinant šias pareiškėjos nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.187 straipsnio nuostatas, esant prieštaravimams tarp standartinių⁸ ir individualiai aptartų sutarties sąlygų, pirmenybė yra teikiama nestandartinėms, t. y. individualiai šalių aptartoms, sąlygoms.

Apskaičiuojant draudimo išmoką iki pastato atkūrimo turi būti taikomos ne Taisyklių B dalies III skyriaus 3.3 papunkčio, o individualaus Draudimo sutarties šalių susitarimo sąlygos. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudiko taikytas draudimo išmokos skaičiavimo būdas atitinka Draudimo sutarties šalių sąlygas ir CK 6.187 straipsnio nuostatas.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad draudiko apskaičiuota draudimo išmoka yra pagrįsta įrodymais ir atitinka Draudimo sutarties nustatytas sutarties sąlygas.

2. Dėl pareiškėjos reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo duomenis ir atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumo

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko nustatytu draudimo išmokos dydžiu, taip pat nurodė, kad draudimo išmoka turi būti skaičiuojama pagal pareiškėjos iniciatyva atlikto Vertinimo duomenis. Tačiau Draudimo sutartyje nėra įtvirtinta sąlygų, nustatančių, kad draudimo išmoka pastato sugadinimo atveju turi būti apskaičiuojama pagal draudėjo iniciatyva užsakyto turto vertintojo išvadas.

Taisyklių B dalies III skyriaus 10 punkte numatyta draudiko ir draudėjo teisė kreiptis į ekspertus dėl nuostolio dydžio nustatymo, tačiau Taisyklėse nėra nuostatų, įtvirtinančių, kad draudėjo iniciatyva atlikto ekspertinio vertinimo išvados apie apdraustam pastatui dėl draudžiamąjį įvykio padaryto nuostolio dydį draudikui yra privalomos.

Kaip minėta, nagrinėjamu atveju draudimo išmokai, mokamai iki pastato atkūrimo, apskaičiuoti netaikomos Taisyklių sąlygos, o turi būti vadovaujamosi individualaus susitarimo nuostatomis. Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, nuginčijančių draudiko pagal Draudimo sutarties sąlygas nustatytą analogiško apdraustam pastatui draudimo vietoje pastato rinkos vertę. Todėl nėra pagrindo teigti, kad pareiškėjai pagal 42 000 Eur apdrausto pastato rinkos vertę išmokėta draudimo išmoka neatitinka analogiško sugadintam apdraustam pastatui draudimo vietoje esančio turto rinkos kainos. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjos

⁸ CK 6.992 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo taisyklės yra standartinės draudimo sutarties sąlygos.

draudikui keliamas reikalavimas draudimo išmoką perskaičiuoti pagal Vertinimo duomenis yra nepagrįstas.

Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai nuginčijo pareiškėjos nurodytas aplinkybes dėl draudiko nustatytos draudimo išmokos nepagrįstumo ir nepatvirtino pareiškėjos reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo duomenis, nėra pagrindo pareiškėjos patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų pripažinti CK 6.256 straipsnio 2 dalies ar 6.249 straipsnio 4 dalies 2 punkto pagrindu atlygintiniais nuostoliais⁹.

Be to, Taisyklių B dalies III skyriaus 10 punkte aiškiai įtvirtinta, kad tuo atveju, jei ekspertas nėra samdomas šalių susitarimu, eksperto samdymo išlaidas apmoka jį samdanti šalis. Remiantis Taisyklių sąlygomis ir teisiniu reglamentavimu, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai atsisakė tenkinti pareiškėjos reikalavimą atlyginti 544,50 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes ir vadovaujantis įrodymų visumos vertinimu, darytina išvada, kad pareiškėjos draudikui keliami reikalavimai dėl papildomos draudimo išmokos, apskaičiuotos pagal Vertinimo duomenis, mokėjimo ir turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo yra atmetini kaip nepagrįsti.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Teisėkūros skyriaus vadovė,
pavadojanti departamento direktorių

Kristina Sačilkienė

⁹ CK 6.249 straipsnio 4 dalies 2 punktas nustato, kad, be tiesioginių nuostolių ir negautų pajamų, į nuostolius įskaičiuojamos protingos išlaidos, susijusios su žalos įvertinimu. CK 6.256 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta sutarties šalies teisė reikalauti nuostolių atlyginimo, kitai sutarčiai netinkamai įvykdžius sutartines pareigas ir kylant sutartinei civilinei atsakomybei.